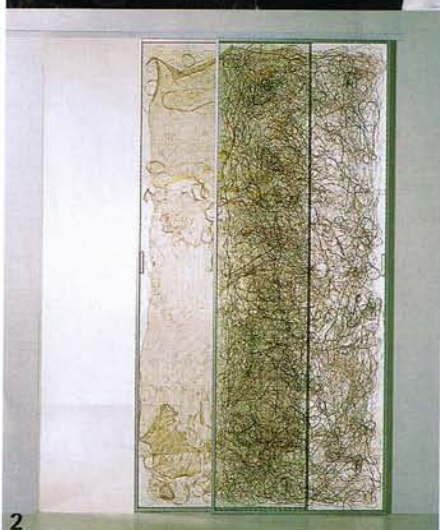
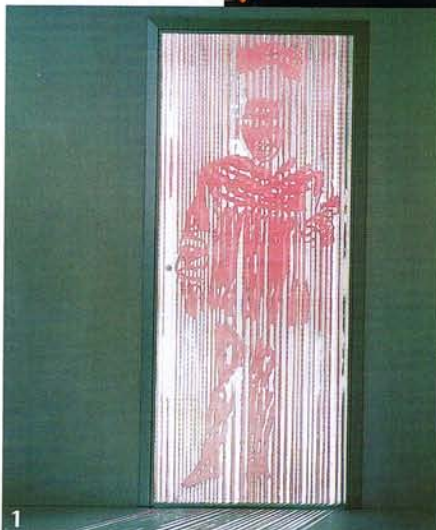

ODVISNO OD ZORNEGA KOTA

Zakaj bi umetniško delo obesili le na steno? Domovanje ima na voljo še katero drugo površino, ki ponuja enakovredne užitke, ko jo pogledamo. Že Grki in Rimljani so tla okraševali z unikatnimi mozaiki, in zaradi tega je bil morda kateri obiskovalec v zadregi, kam naj stopi, da jih ne oskruni. Cerkve so prepolne vitražev, ki okno navadno spremenijo v umetnino in tako motijo vernikovo koncentracijo pri molitvi, saj se zaradi večne igra svetlobe in podob okno vznemirljivo spreminja. Porisana vrata kuhinjskih omaric, kredenc in garderobnih omar iz naše zakladnice domače obrti pričajo o spretnosti posameznika, ki je brez akademske izobrazbe znal v dom prinesiti nekaj duhovne hrane in estetskih užitkov.

HERMINA KOVAČIČ, FOTO: MARKO JAMNIK IN KATALOG PROIZVAJALCA

Zakaj bi torej vrata bila le vrata? Kos lesa ali v ploščo oblečena stisnjena lesena vlakna z bolj ali manj domiselno kljuko? To vprašanje so si postavili tudi v podjetju Aluminij Montal iz Komna pri Sežani in k sodelovanju povabili deset slovenskih ustvarjalcev z različnih področij. Rodila se je nova blagovna znamka Logo Interior, katere proizvajalec bo hčerinsko podjetje Alu Komen. Svoje ideje so združili vsaj navidezno nezdržljivi poklici, in nastalo je sedem vrat: sedem različnih pogledov skozi vhod, iz ene sobe v drugo ali celo v garderobo. Vrata Logo lahko opravljajo različne funkcije: ločujejo zunanost od zasebnosti doma, razdelijo njegovo notranost ali zastirajo pogled na oblačila. Komu? "Drugačnemu kupcu," povejo.

Ampak kaj imajo skupnega grafičarka Zora Stančič in vrata? Če se vrnemo k izhodiščni ideji, da umetniškega dela ne obesimo le na steno, veliko. Prosojnost njenih vrat prekinja rožnata barva, ki se združi v figuro deklice. "Del svoje intimne prenesem na vrata in upam, da lahko to emocijo doživijo tudi drugi. Ne samo doživijo, živijo z njo. S punčko, ki je mislila, da je pri dveh letih in pol že odrasla," razmišlja umetnica, ki je na vrata reproducirala sitotisk

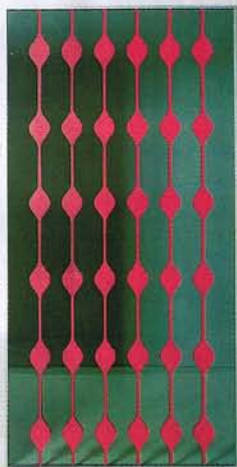
s svojo podobo z neke stare fotografije. Vrata tako niso le uporaben kos stavbnega pohištva, temveč tudi umetniški izdelek.

Ampak kaj imajo skupnega z modo? Če obstajajo trendi za kuhinje, kavče, stole, zavese, prte in še kaj, zakaj jih ne bi imeli tudi za vrata? In če je popolnoma običajno, da so tkanine za dom v enakih barvah in vzorcih kot najnovejša oblačila priznanih oblikovalcev in tistih, ki jih posnemajo; zakaj ne bi tudi vrata postala cilj spreminjajoče se mode in nenehnega iskanja novosti, zato da ostaneš "in"? Pa še to: če si znani tuji modni oblikovalci zamislijo lastno blagovno znamko pohištva in raznih dodatkov, zakaj si ne bi slovenski zamislili na primer vrat?

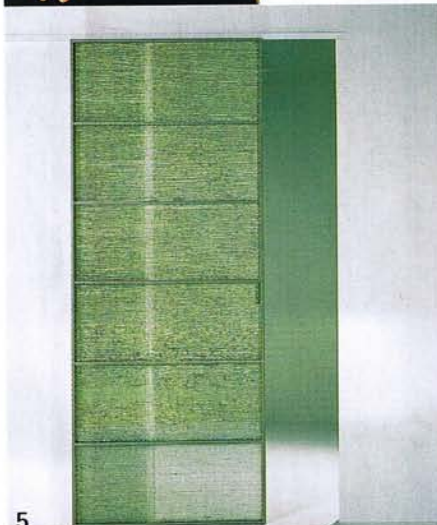
Urška in Tomaž Draž, sestra in brat, sta v našem prostoru že nekaj let prepoznavna kot oblikovalca pletenih oblačil in eksperimentatorja z nitko; v svoja vrata sta tako vpletla bakreno nitko in jo razpredla v domišljijem vzorcu. "Želela sem ustvariti občutek lahkonosti pletenine, ki lebdi v zraku, s tehniko lepjenja bakrene pletenine med dvema stekloma," pravi Urška, Tomaž pa dodaja: "V steklu sem se želel izraziti s tehniko, s katero se na oblačilih ne morem. Imitiram odpadne niti, ki jih opazujem v svoji delavnici kot abstraktne strukture."

Rok Kuhar je industrijski oblikovalec. Razne oblike je vdihnil pipam, svetilom in pohištvu; pri vratih Logo pa se je preizkusil kot slikar, ki na platno vrže neštete barve. Njegov izdelek preseneča s spreminjajočim se prelivanjem; vse je odvisno od tega, iz katerega zornega kota ga pogledate. "Ta vrata so modra. No ja, odvisno od kota, pod katerim gledaš nanje. Smer pogleda je pomembna stvar. Vrata spreminja optična folija, sicer pa to storijo svetloba, sence, domišljija ..." opisuje Rok.

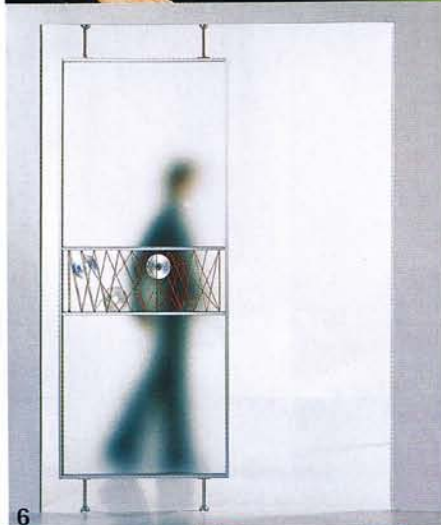
Duet Monochrome spada med arhitekta. To pomeni, da Špela Hudnik in Peter Vezjak načrtujeta objekte, razporeditev notranjih prostorov in njihovo opremo. Poleg tega se ukvarjata s teorijo arhitekture; sodelujeta na predavanjih, njune članke objavljajo strokovne revije, dvakrat sta v Ljubljani organizirala festival Arhitektura in novi mediji. Pri svojih vratih sta izbrala obratno pot kot Draževa: iz arhitekture sta skočila v modo. Sortie 04 sestavlja vzorec, ki ga je v 60. letih na nekem oblačilu uporabil Paco Rabanne, in letos tako zelo modna rožnata barva. "Sortie 04 je spogledljiv; komunicira in zapira, vstopa in izstopa, napoveduje in omejuje. Je transparenten v barvah," ga opisujeta ustvarjalca.

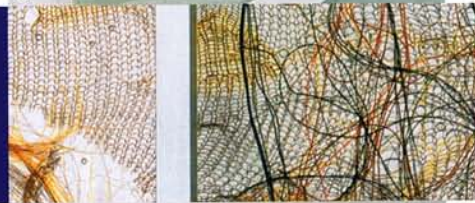
4

5

6

Tudi Mojca Prinčič je arhitektka, ki se najraje spopada s prenovo hiš, njihovo prostorsko ureditvijo in notranjo opremo. Zanimajo jo tako stanovanjski kot poslovni objekti, poseben izziv pa ji pomenijo lokali. Ko se je lotila vrat Logo, jo je kreativnost popeljala na področje tekstila. Za izhodišče si je vzela raziskovanje tkanine in vpliva svetlobe nanjo. "Vsakdanjemu materialu sem dala novo vsebino," pravi. "Tkanina, vstavljena med stekli, ustvari novo strukturo, na videz nov material. Njegov učinek se spreminja predvsem z različno osvetlitvijo." In vrata niso le vrata. So (pomična) pregrada, na kateri se odslikavajo igre svetlobe in senc ter s tem spreminjajoče se in prelivajoče se barve in strukture.

Spreminjanje in igranje različnih vlog sta v svoje delo vpletli industrijski oblikovalki Barbara Nardoni in Nana Žargi, ki kot tandem in.di.go ustvarjata pohištvo, embalažo in grafično oblikujeta. Njuna elegantna, prosojna vrata so pravzaprav predvsem pregrada, ki namesto stene ločuje prostor. Hkrati so površina za shranjevanje manjših predmetov. Kot vzorec se na njih namreč pojavi napeta elastika, ki poleg grafične igre poskrbi za shranjevanje na primer zgoščenk. "Napeta elastika omogo-

7

ča shranjevanje različnih manjših predmetov in izkoristek sicer neuporabne vertikalne površine vrat oziroma predelne stene," pojasnjuje tandem.

Najbolj "prava" vrata so tista, ki jih je osnoval Marko Japelj. Pogled nanje prinaša občutek trdnosti, zaprtosti pred zunanjim svetom, varnosti. "S kontrastom primarnega, grobega materiala (les cedre) in tehnološko dovršenega okvirja (iz aluminija) se materiala zlijeta v celoto, delujočo kot samostojen objekt ali kot sestavni del interiera," pravi Japelj, sicer arhitekt po izobrazbi, vendar trenutno aktiven kot scenograf za gledališče, televizijo in film; sodeloval pa je tudi pri postavitvi razstav in notranji opremi lokalov.

- 1/ Zora Stančič
- 2/ Urška in Tomaž Draž
- 3/ Rok Kuhar
- 4/ Peter Veziak in Špela Hudnik – Monochrome
- 5/ Mojca Prinčič
- 6/ Barbara Nardoni in Nana Žargi – in.di.go
- 7/ Marko Japelj